

SCULPTURA GOTICĂ DIN TRANSILVANIA,

Editura Dacia, Cluj-Napoca 1974, 114 pagini.

Studierea sculpturii figurative în piatră din Transilvania întâmpină dificultăți datorită, pe de o parte, distrugerii materialului, ca o consecință a reformei religioase din sec. al XVI—XVII-lea, iar pe de altă parte, a dislocării și dispersării acestuia, fiind regăsit în parte în unele dintre muzee. Astfel, stabilirea diferitelor faze de evoluție stilistică a goticului este îngreunată, lipsind verigile de legătură.

Acestei sarcini dificile vine să-i răspundă istoricul de artă clujean, Gheorghe Arion, în lucrarea „*Sculptura gotică din Transilvania*”. Autorul lucrării, omițând intenționat analizarea cadrului istoric general în care a evoluat arta gotică, prezintă și analizează, în primul capitol, sculptura figurativă gotică în strînsă legătură cu monumentele de arhitectură pe care le însoțeau și le decorau. Ordinea expunerii materialului are la bază criteriul alfabetic al numelor de localități.

Urmărind deslușirea diferitelor faze de evoluție, în al doilea capitol, istoricul de artă Gheorghe Arion, surprinde pe rînd, trăsăturile esențiale ale sculpturii cisterciene, particularitățile plasticii gotice din prima jumătate a secolului al XIV-lea, apoi din a doua jumătate a secolului al XIV-lea și secolul al XV-lea, iar în cele din urmă, a sculpturii din primele decenii ale secolului al XVI-lea.

Sînt analizate pe rînd, reprezentările plastice, alto- și basoreliefuri, de pe cheile de boltă, consolele, capitelele, portalurile și timpanele catedralelor, precum și sculptura monumentală a goticului matur transilvan. Plastica funerară este tratată ca o categorie aparte de monumente.

Stilistic sînt trecute în revistă, mai întîi, operele de plastică figurativă, caracterizate prin forme sobre, sintetice, tratate în planuri mari, proprii fazei cisterciene, apoi cele realizate în maniera goticului lanceolat, pînă la îndulcirea liniilor din faza stilului molatic, ajungîndu-se, sporadic, chiar la o exuberanță manieristă.

Autorul lucrării enumeră totodată principalele cicluri iconografice întîlnite, care pot servi, alături de maniera de tratare, la lămurirea apartenenței la un șantier sau altul.

Sculptura gotică din Transilvania, nu este privită ca un fenomen artistic izolat, fiind încadrată de autor în ambianța central europeană. Al treilea capitol al lucrării se referă la relațiile cu această ambianță, în sprijinul cărora sînt aduse mai multe analogii. Astfel, apar evidente legăturile artistice dintre Transilvania și centrele din Cehoslovacia,

șantierelor parleriene din Schwabisch—Gmünd și Austria. Autorul consideră plauzibilă existența unor relații artistice cu regiunea Campaniei.

Lucrarea este întregită de un bogat material ilustrativ, de un indice topografic și de un valoros indice iconografic, făcând din ea un excelent instrument de lucru.

Structura logică a expunerii, stilul clar, concis, riguros științific, expunerea monumentelor în ordinea alfabetică a numelor de localități în care se află, pe lângă vastul material plastico-figurativ, ne îndreptățește să considerăm studiul de față, o lucrare de bază pentru cercetătorii artei transilvănene.

E. S.